



Mācībspēku atbalsta materiāls 2. nodaļai: SABIEDRISKO UN LIELU PASĀKUMU NORISES VIETU KATASTROFU GATAVĪBA UN REAGĒŠANA

**MĀCĪBU MODULIS 7: Katastrofu risku
pārvaldība sabiedriskās un lielu pasākumu
norises vietās**

**Autors: NVO NFE4Y/ VETREADY projekta
partnerība**

Projekta numurs: 2024-1-ES01-KA220-VET-000257287



**Co-funded by
the European Union**

Finansē Eiropas Savienība. Tomēr paustie viedokļi un
viedokļi ir tikai autora(-u) viedokļi un viedokļi, un tie ne
vienmēr atspoguļo Eiropas Savienības vai Servicio Español
para la Internacionalización de la Educación (SEPIE)
viedokļus un viedokļus. Ne Eiropas Savienība, ne piešķirēja
iestāde nevar būt atbildīga par tiem.



Mācībspēku atbalsta materiāla pārskats

Šis izglītotāju atbalsta materiāls ir izstrādāts, lai papildinātu apmācību moduli „**Katastrofu risku pārvaldība sabiedriskās un lielu pasākumu norises vietās**”, sniedzot pielāgotas metodiskas un didaktiskas vadlīnijas, lai uzlabotu tā efektīvu īstenošanu.

Tā mērķis ir palīdzēt izglītotājiem:

- izprast šī moduļa **konkrētos pedagoģiskos mērķus**
- piemērot **atbilstošas mācību stratēģijas un rīkus**, lai iesaistītu profesionālās izglītības un apmācības, profesionālās tālākizglītības un apmācības un diasporas izglītojamos
- **veicināt galvenās aktivitātes**, sekmēt pārdomas un atbalstīt zināšanu saglabāšanu
- pielāgot apmācību **dažādiem formātiem** (klātienēs, tiešsaistēs, jauktas) un dažādām apmācāmo vajadzībām

Piezīme: Šī moduļa apguve un tam pievienotā testa izpilde dod tiesības saņemt profesionālās kompetences pilnveides apliecinājumu.

Šī mācību moduļa mācību saturs

Mācību moduļa mērķis

Mācību moduļa sasniedzamie mācību rezultāti

Ievads: Kas ir katastrofu risku pārvaldība sabiedriskās un lielu pasākumu norises vietās?

Galvenie jēdzieni un terminoloģija

Tēmas svarīguma izpratne

Kāpēc šis mācību modulis ir svarīgs?

Dabas katastrofas sabiedrisko un lielu pasākumu norises vietu kontekstā

Karstuma vilņi / Ekstrēms karstums

Plūdi

Zemestrīce

Tehnoloģiskas/rūpnieciskas katastrofas sabiedrisko un lielu pasākumu norises vietu kontekstā

Ķīmisko vielu noplūde

Bīstamo vielu transporta negadījums

Ugunsgrēks sabiedriskā vietā

Bioloģiskas/ar veselību saistītas katastrofas sabiedrisko un lielu pasākumu norises vietu kontekstā

Bioterrorisma vai apzināta bioloģiska apdraudējuma gadījumi

Psiholoģiskā vai garīgā veselības krīze ārkārtas situācijās

Pandēmijas vai epidēmijas uzliesmojums

Iedvesmojoša rīcība un labās prakses piemēri

Padziļinātai izpētei

Ieteicamās mācību metodes un rīki

Mācību metode 1: lomu spēle un skatījuma maiņa

- Lomu spēle veicina empātiju, komunikāciju un līderības prasmes. Tā palīdz izglītojamajiem saprast, kā dažādas lomas (piemēram, apsardze, pirmās reaģēšanas dienesti, iedzīvotāji) krīzes laikā sadarbojas savā starpā.
- **Piemērs pielietojumam:**
Pēc tehnoloģisko / rūpniecisko katastrofu tēmas apspriešanas katram izglītojamajam piešķir lomu (piemēram, tirdzniecības centra vadītājs, apmeklētājs, neatliekamās palīdzības sniedzējs). Viņi izspēlē pirmās piecas evakuācijas minūtes pēc ķīmiskas noplūdes.
- Noslēgumā notiek refleksija par skaidras komunikācijas un atbildības sadalījuma nozīmi.

Ieteicamās mācību metodes un rīki

Mācību metode 2: vadītā grupu diskusija

- Veicina izglītojamo spēju reflektēt, dalīties personīgajos ieskatos un kritiski analizēt reālus gadījumus, attīstot empātiju un sadarbībā balstītas problēmu risināšanas prasmes.
- **Piemērs pielietojumam:**
Pēc slaida “Mācības no Ukrainas: gatavība glābj dzīvības” apskates aiciniet izglītojamos apspriest:
 - Kāda rīcība ļāva šai kopienai veiksmīgi pārvarēt krīzi?
 - Kā līdzīgas pieejas varētu pielietot lielās sabiedriskās pasākumu norises vietās viņu reģionā?
- Pedagogi vada diskusiju, nodrošinot, ka tiek uzklauskātas visu izglītojamo balsis.

Ieteicamās mācību metodes un rīki

Mācību metode 3: simulācijas vingrinājums

- Simulācijas ļauj izglītojamajiem drošā un kontrolētā vidē piedzīvot reālai situācijai līdzīgu lēmumu pieņemšanu. Šī metode attīsta situācijas apziņu, komandas darbu un emocionālo pašsavaldību ārkārtas situācijās.
- **Piemērs pielietojumam:**
 - Prezентējot pārdomu scenāriju “Dūmi stadionā”, sadaliet izglītojamās mazās grupās. Katra grupa darbojas kā norises vietas personāls, apsardze vai skatītāji, simulējot savu rīcību pirmo 3 minūšu laikā.
- Noslēgumā apspriediet, kuras darbības palīdzēja mazināt paniku un kuras — palielināja riskus.

Iesaistes veicināšanas padomi

- **Sāciet ar saskarsmi:** sāciet nodarbības, jautājot dalībniekiem par viņu pieredzi saistībā ar drošību, ārkārtas situācijām vai riska apzināšanos. Tas veicina uzticēšanos un aktivizē iepriekšējās zināšanas.
- **Izmantojiet reālus, saprotamus piemērus:** izvēlieties scenārijus un gadījumu izpēti (piemēram, tirdzniecības centri, stadioni, lidostas), kas atspoguļo ikdienas vidi, lai palielinātu nozīmīgumu un motivāciju.
- **Veiciniet līdzdalību, nevis perfekciju:** uzsveriet, ka katrs ieguldījums — gan analītisks, gan emocionāls — ir vērtīgs. Mācību dalībniekiem jājustas droši, lai varētu kļūdīties un mācīties kopīgi.
- **Līdzsvarojiet emocijas un pilnvarojumu:** izklāstiet sarežģītas tēmas par katastrofām taktiski. Izvairieties no uz bailēm balstītiem stāstiem; tā vietā koncentrējieties uz pārliecību, problēmu risināšanu un pozitīviem rezultātiem (“ko darīt”, nevis “kas nogāja greizi”).
- **Izmantojiet interaktīvas metodes:** izmantojiet simulācijas, grupu diskusijas un ātrās lēmumu pieņemšanas uzdevumus, lai mācīšanās būtu dinamiska un paliktu atmiņā. Vizuālie rīki, īsi video un pārdomu jautājumi palīdz uzturēt iesaistīšanos.
- **Radiet psiholoģiski drošu mācību vidi:** nepieciešami skaidri pamatnoteikumi par cieņu un atbalstu. Ļaujiet dalībniekiem paņemt īsas pauzes, ja viņus emocionāli ietekmē reāli piemēri vai attēli.
- **Uzsvērt kopienas un sadarbību:** uzsveriet, ka gatavība katastrofām nav individuāls uzdevums — tā ir kopīga atbildība. Veiciniet komandas darbu, empātiju un kultūras izpratni.

Pielāgošanās stratēģijas

- **Īstenošana klātienē:** izmantojiet izdrukātas scenāriju kartītes, plakātus un vizuālos materiālus (AI ģenerētus attēlus vai slaidus). Organizējiet darba stacijas mazās grupās — katrai ar atšķirīgu katastrofu kontekstu (plūdi, ugunsgrēks, veselības ārkārtas situācija). Pēc katras aktivitātes izmantojiet noslēguma diskusiju loku emocionālai refleksijai un zināšanu nostiprināšanai.
Materiāli: izdrukāti slaidi, marķieri, lomu kartītes, projektors, pirmās palīdzības simboli un piezīmju lapiņas (post-it).
- **Īstenošana tiešsaistē:** izmantojiet Zoom, Teams vai Google Meet grupu mijiedarbībai. Izmantojiet “breakout rooms” scenāriju analīzei un lomu spēlei. Kopīgojiet ekrānu ar AI ģenerētajiem vizuālajiem materiāliem un izmantojiet Mentimeter vai Kahoot atgriezeniskajai saitei.
Rīki: Zoom vai MS Teams, Google Slides, Mentimeter, Padlet, Kahoot, tiešsaistes testu formas.
- **Hibrīdīstenošana:** apvienojiet asinhrono mācīšanos (video, lasāmviela, pašvērtējums) ar tiešsaistes grupu praktiskajām aktivitātēm. Dalieties ar scenāriju vizuālajiem materiāliem un gadījumu analīzēm, izmantojot LMS vai Google Classroom. Izmantojiet hibrīda diskusiju dēļus, lai dalītos ar vietējiem katastrofu piemēriem vai gūtajām mācībām.
Rīki: LMS (Moodle, Google Classroom), Google Docs grupu uzdevumiem, īsi video un refleksijas žurnāli.

Šajā modulī apgūstamās galvenās ESCO prasmes

- **Apgūstamā ESCO prasmju kategorija:** T2.3 – Problēmu risināšana.
Attīstāmās pamatprasmes: noteikt problēmas un veikt riska analīzi, izstrādāt ārkārtas reaģēšanas stratēģijas, risināt problēmas neparedzamos apstākļos:
- **Noteikt problēmas un veikt riska analīzi.**
Prakse notiek brīžos, kad izglītojamie atpazīst agrīnus katastrofu signālus — piemēram, vieglas vibrācijas pirms zemestrīces, dūmu smaku vai mirgojošas gaismas pirms ugunsgrēka, vai trauksmes signālus lielās sabiedriskās vietās.
Pedagoga fokuss: mudināt izglītojamos novērot, interpretēt un prioritizēt redzamos un uztveramos brīdinājuma signālus.
Jautāt: “Kuri signāli prasa tūlītēju rīcību?”, “Ko šādas agrīnas pazīmes varētu nozīmēt dažādās vidēs?”
- **Izstrādāt stratēģijas ārkārtas reaģēšanai.**
Prakse notiek “Pauze un pārdomā” scenārijos — piemēram, cilvēku drūzmēšanās incidenti, pēkšņi elektroapgādes traucējumi vai medicīniska ārkārtas situācija koncertzālē. Izglītojamie izstrādā rīcības soļus, evakuācijas stratēģijas vai saziņas plānus.
Pedagoga fokuss: virzīt diskusiju par alternatīvām rīcībām un aicināt izglītojamos pamatot savus lēmumus, izmantojot loģiku un drošības principus. Tas attīsta plānošanu, prioritizēšanu un kopīgu lēmumu pieņemšanu stresa apstākļos.
- **Risināt problēmas neparedzamos apstākļos.**
Prakse notiek spēcīgu vētru, infrastruktūras bojājumu vai pēkšņu veselības ārkārtas situāciju laikā, kad ierastās sistēmas nedarbojas un cilvēkiem jāspēj rīkoties patstāvīgi.
Pedagoga fokuss: mudināt izglītojamos analizēt emocionālu pretstatā racionālai lēmumu pieņemšanai.
Jautāt: “Kas jums palīdzēja saglabāt skaidru domāšanu stresa situācijā?”, “Ko jūs varētu darīt, lai atbalstītu citus panikas situācijā?”

Mācību sasniegumu vērtēšanas atbalsts – kā pārbaudīt mācību sasniegumus

Šī mācību moduļa beigās mācību dalībnieki aizpilda **10 jautājumu testu ar atbilžu variantiem**, kas izstrādāts, lai novērtētu viņu izpratni par sesijā apgūtajiem galvenajiem jēdzieniem.

Papildu vērtēšanas stratēģijas

- Scenārija pārskats un pārdomas. Pēc scenārija „Pauze un pārdomas” (piemēram, „Dūmi stadionā” vai „Dīvaina smarža tirdzniecības centrā”) izpildes katrs mācību dalībnieks dalās ar vienu galveno lēmumu, ko viņš pieņēmis, un tā pamatojumu. Pasniedzēji veicina īsu grupas diskusiju, salīdzinot atbildes ar pārbaudītām labākajām praksēm.
- **Izstāšanās bilete – galvenās atziņas.** Nodarbības beigās dalībnieki uzraksta (vai ieraksta, ja nodarbība notiek tiešsaistē) vienu īsu atbildi uz jautājumiem: „Kāda ir svarīgākā lieta, ko es šodien uzzināju par katastrofu riskiem sabiedriskās vietās?” un „Kādas darbības es veiktu citādi, ja nākamreiz atrastos pārpildītā telpā?”

Papildus resursi

1. UNDRR – Kā padarīt pilsētas noturīgas: rokasgrāmata vietējo pašvaldību vadītājiem

<https://www.undrr.org/publication/how-make-cities-more-resilient-handbook-local-government-leaders-2017>

Šī rokasgrāmata sniedz skaidru, vizuālu pārskatu par pilsētu katastrofu riskiem, evakuācijas plānošanu un sabiedrības informēšanas stratēģijām — ideāli piemērota izglītotājiem, kuri saista vietas drošību ar plašāku kopienas noturību.

2. Eiropas Komisijas DG ECHO – Katastrofu riska pārvaldības zināšanu centrs (DRMKC) skaidrojumi

<https://drmhc.jrc.ec.europa.eu/>

Piedāvā īsus, uz pierādījumiem balstītus kopsavilkumus un infografikas par ES katastrofu riska tendencēm, civilās aizsardzības mehānismiem un krīzes komunikāciju — izcilus atsauces materiālus apmācību vadītājiem, kuri izstrādā scenāriju balstītus uzdevumus.

3. IFRC — Sabiedrības informēšana un izglītošana par katastrofu risku mazināšanu (PAPE) Galvenās ziņas

<https://www.ifrc.org/public-awareness-and-public-education-drr>

Pasaulē atzīts ceļvedis ar gataviem izglītojošiem vēstījumiem un grafikām, lai vienkāršā un saprotamā valodā mācītu par gatavību katastrofām — piemērots gan jauniešiem, gan pieaugušajiem.

Avoti

- European Centre for the Development of Vocational Training (Cedefop). (2023). *Adult learning and continuing vocational education in Europe: Building inclusive learning cultures*. <https://www.cedefop.europa.eu/en/publications>
- European Commission. (2021). *European skills agenda for sustainable competitiveness, social fairness and resilience*. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223>
- European Training Foundation (ETF). (2022). *Innovating teaching and learning in vocational education and training: Practical approaches for inclusive pedagogy*. <https://www.etf.europa.eu/en/publications>
- Kolb, D. A. (2015). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development* (2nd ed.). Pearson Education.
- Knowles, M. S., Holton, E. F., III, & Swanson, R. A. (2015). *The adult learner: The definitive classic in adult education and human resource development* (8th ed.). Routledge.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2021). *Teaching for the future: Effective learning environments in vocational education and training*. <https://www.oecd.org/education>
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). (2020). *Education for sustainable development: A roadmap*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374802>

PARTNERİBA



<https://ied.eu/>



<https://denizli.afad.gov.tr/>



<https://neotalentway.com/>



<https://www.eva93.lv/>



<https://ngo-nfe4y.com.ua/en>



<https://vonhope.is/>

**Lai vērtīga un iedvesmojoša mācīšanās ar VET-READY
2. nodaļu «SABIEDRISKO UN LIELU PASĀKUMU NORISES
VIETU KATASTROFU GATAVĪBA UN REAĢĒŠANA»
un 7. mācību moduli «Katastrofu risku pārvaldība
sabiedriskās un lielu pasākumu norises vietās»!**

SEKO MUMS



<https://vetready.eu/>